

موافقت نامه تسهيل تجارت WTO

www.ketab.ir

مجتبی شیشه‌چی‌ها

سرشناسه	: شیشه‌چی‌ها، مجتبی، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: موافقت‌نامه تسهیل تجارت wto/مجتبی شیشه‌چی‌ها.
مشخصات نشر	: همدان: طرحان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۴۰-۰۷-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: سازمان جهانی تجارت -- قوانین و رویه‌ها
موضوع	: سازمان جهانی گمرک
موضوع	: گمرک -- همکاری‌های بین‌المللی
موضوع	: صادرات و واردات
رده‌بندی کنگ	: ۸ م ۹ ش / K۳۹۴۳
رده‌بندی دی‌بی	: ۳۸۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹۸۷۶۸۴

موافقت‌نامه تسهیل تجارت WTO

نویسنده: مجتبی شیشه‌چی‌ها

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول _ ۱۳۹۴

قیمت: ۴۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۴۰-۰۷-۷

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۳	 برنامه مرکاتور سازمان جهانی گمرک
۱۴	 ابزار و اسناد مهم برنامه مرکاتور WCO
۱۴	 ۱- کنوانسیون تجدیدنظر شده کیوتو (RKC)
۱۶	 ۲- فعالان اقتصادی مجاز (AEO)
۱۷	 ۳- مطالعه زمان ترخیص (TRS)
۱۸	 ۴- مدیریت خطر (RM)
۱۹	 ۵- حسابرسی پس از ترخیص (PCA)
۲۰	 ۶- پنجره واحد (SW)
۲۱	 ۷- مدل اطلاعات سازمان جهانی گمرک (WCO Data Model)
۲۲	 ۸- مدیریت هماهنگ مرزی (CBM)
۲۴	 ۹- چارچوب استانداردهای ایمن
۲۶	 اهداف و اصول چارچوب استانداردهای ایمن
۲۷	 عناصر اصلی چارچوب ایمن
۲۷	 ارکان‌های سه گانه چارچوب استانداردهای ایمن
۲۷	 رکن اول- توافقات و همکاری‌های گمرکات کشورها با یکدیگر

۲۸..... رکن دوم- مشارکت گمرک با تجارت

۲۹..... رکن سوم- همکاری گمرک با سایر سازمان‌های دولتی

قسمت اول..... ۳۳

۳۳..... ماده ۱: انتشار و دسترسی به اطلاعات

۳۳..... ۱- انتشار اطلاعات

۳۴..... ۲- انتشار اطلاعات از طریق اینترنت

۳۵..... ۳- مرکز پاسخگویی به سؤالات (Enquiry Points)

۳۵..... ۴- اطلاع (Natification)

ماده ۲: فرصت اظهار نظر در خصوص قوانین و مقررات پیش از لازم الاجرا شدن آنها و

۳۶..... مشاوره

۳۶..... ۱- فرصت اظهار نظر در خصوص قوانین و مقررات پیش از لازم الاجرا شدن آنها

۳۶..... ۲- مشاوره (Consultation)

۳۷..... ماده ۳: احکام مربوط به استعلام‌های پیش از ورود کالاها (Advance Rulings)

۳۹..... ماده ۴: روش‌های اعتراض یا تجدیدنظر (Procedures for Appeal or Review)

۴۰..... ماده ۵: سایر اقدامات جهت ارتقای بی‌طرفی، شفافیت و تعارض منافع

۴۰..... ۱- اعلام افزایش سطح کنترل‌ها یا بازرسی‌ها

۴۱..... ۲- توقیف کالاها (Detention of goods)

۴۱..... ۳- روش‌های آزمایش (Test Procedures)

۴۲..... ماده ۶- ضوابط هزینه‌ها و عوارض اعمالی در ارتباط با واردات و صادرات و جریمه‌ها

۱- ضوابط کلی در خصوص هزینه‌ها و عوارض اعمالی در ارتباط با واردات و صادرات

۴۲..... کالاها

۴۲..... ۲- ضوابط خاص در خصوص وضع هزینه‌ها و عوارض برای پردازش گمرکی، در ارتباط

۴۳..... با واردات و صادرات کالاها

۴۳..... ۳- ضوابط وضع جریمه‌ها

۴۴..... ماده ۷: ترخیص کالاها

۴۴..... ۱- پردازش پیش از ورود (Pre-arrival Processing)

۴۵..... ۲- پرداخت الکترونیکی (Electronic Payment)

- ۳- جداسازی ترخیص از تعیین نهایی حقوق گمرکی، مالیات‌ها، هزینه‌ها و عوارض متعلقه کالاها ۴۵
- ۴- مدیریت خطر (Risk Management) ۴۶
- ۵- حسابرسی پس از ترخیص (Post-Clearance Audit) ۴۷
- ۶- کاربرد زمان متوسط ترخیص کالاها و انتشار آنها ۴۷
- ۷- تسهیلات تجاری برای عاملان مجاز (Trade Facilitation Measures for Authorized Operators) ۴۸
- ۸- حملات فوری (Expedited Shipments) ۵۰
- ۹- کالاهای فاسدشدنی (Perishable Goods) ۵۲
- ماده ۸: همکاری سازمان‌های مرزی (Border Agency Cooperation) ۵۳
- ماده ۹: انتقال کالاها تحت ورود قطعی تحت کنترل‌های گمرکی ۵۴
- ماده ۱۰: تشریفات مربوط به ورود، صدور و ترانزیت کالاها (Formalities Connected with Importation, Exportation and Transit) ۵۴
- ۱- تشریفات و الزامات اسناد ۵۴
- ۲- پذیرش کپی اسناد (Acceptance of Copies) ۵۵
- ۳- کاربرد استانداردهای بین‌المللی (Use of International Standards) ۵۵
- ۴- پنجره واحد (Single Window) ۵۶
- ۵- بازرسی‌های پیش از حمل (Pre-shipment Inspections) ۵۶
- ۶- استفاده از ترخیص کاران گمرکی (Use of Customs Brokers) ۵۷
- ۷- رویه‌های مشترک مرزی و الزامات اسنادی یکسان ۵۷
- ۸- کالاهای غیرقابل ترخیص (Rejected Goods) ۵۸
- ۹- ورود موقت کالاها و پردازش داخلی و خارجی ۵۸
- ماده ۱۱: آزادی ترانزیت (Freedom of Transit) ۵۹
- ماده ۱۲: همکاری‌های گمرکی (Customs Cooperations) ۶۲
- ۱- اقدامات مربوط به ارتقای قانونمداری و همکاری ۶۲
- ۲- تبادل اطلاعات (Exchange of Information) ۶۳
- ۳- رسیدگی (Verification) ۶۳
- ۴- درخواست (Request) ۶۳
- ۵- حفاظت از اطلاعات و محرمانه بودن آنها ۶۴

- ۶- ارائه اطلاعات (Provision of Information) ۶۵
- ۷- تعویق یا رد درخواست (Postponement or Refusal of a Request) ۶۶
- ۸- معامله به مثل (Reciprocity) ۶۷
- ۹- مسئولیت اداری (Administrative Burden) ۶۷
- ۱۰- محدودیت‌ها ۶۸
- ۱۱- استفاده غیرمجاز از اطلاعات یا افشای آنها ۶۸
- ۱۲- موافقت نامه‌های دوجانبه و منطقه‌ای (Bilateral and Regional Agreements) ۶۹

قسمت دوم ۷۱

- ماده ۱۳: اصول کلی ۷۱
- ماده ۱۴: گروه‌های مختلف مقررات ۷۲
- ماده ۱۵: ابلاغ و اجرای تعهدات گروه A (Notification and Implementation of Category A) ۷۳
- ماده ۱۶: ابلاغ تاریخ قطعی اجرای تعهدات گروه‌های B و C ۷۳
- کشورهای در حال توسعه گروه B ۷۳
- کشورهای در حال توسعه گروه C ۷۴
- کشورهای کمتر توسعه یافته گروه B ۷۵
- کشورهای کمتر توسعه یافته گروه C ۷۵
- ماده ۱۷: مکانیزم هشدار پیش از موعد: تمدید تاریخ‌های اجرا - مهت مقررات گروه‌های B و C ۷۷
- ماده ۱۸: اجرای مقررات گروه B و گروه C ۷۸
- ماده ۱۹: جابجایی بین تعهدات B و C ۸۰
- ماده ۲۰: مهلت مقرر جهت اعمال قوانین و رویه‌های تفاهمی مربوط به رسیدگی به اختلافات ۸۱
- ماده ۲۱: ارائه کمک‌های فنی و حمایت برای ظرفیت سازی ۸۲
- ماده ۲۲: اطلاعات لازم برای ارائه کمک‌های فنی و اقدامات حمایتی ظرفیت سازی جهت تسلیم به کمیته ۸۴

قسمت سوم ۸۷

- ماده ۲۳: توافقات سازمانی ۸۷

۸۷..... ۱- کمیته تسهیل تجارت (Committee on Trade Facilitation)

۸۸..... ۲- کمیته ملی تسهیل تجارت (National Committee on Trade Facilitation)

۸۹..... ماده ۲۴: مقررات نهایی (Final Provisions)

۹۱..... ضمیمه ۱

۹۳..... واژه نامه

۱۰۳..... منابع و مأخذ

مقدمه

موافقت نامه تسهیل تجارت سازمان جهانی تجارت مهم ترین موافقت نامه WTO در زمینه تسهیل تجارت بین المللی است. اکثر موضوعات این موافقت نامه درخصوص مباحث گمرکی است و بدین لحاظ سازمان جهانی گمرک نیز توجه ویژه‌ای به این موافقت نامه و اجرای آن دارد.

موافقت نامه تسهیل تجارت که به صورت اختصاری TFA^۱ نامیده می‌شود دارای سه قسمت بشی زیر می‌باشد:

قسمت اول: مواد ۱-۱۲ (درخصوص تسهیل تجارت)

قسمت دوم: مواد ۱۳-۲۲ (درخصوص رفتار ویژه و متمایز برای کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته)

قسمت سوم: مواد ۲۳-۲۴ (درخصوص توافقات نهایی - مقررات نهایی)

نهمین اجلاس وزیران WTO در دسامبر ۲۰۱۳ در شهر بال کشور اندونزی درخصوص TFA برگزار شد که به دلیل حصول اجماع کشورهای عضو مورد استقبال فراوان جامعه گمرکی قرار گرفت، زیرا تسهیل تجارت همواره یکی از اهداف بسیار مهم WCO و اعضای آن بشمار می‌آمده است.

پروتکل اصلاحی TFA نیز در نوامبر ۲۰۱۴ به تصویب رسید و در صورت تصویب ۲/۳ اعضای WTO لازم الاجراء خواهد بود. تاکنون هنگ کنگ، سنگاپور و آمریکا آن را تصویب کرده‌اند. بدون شک، TFA حمایت‌های بیشتر رهبران سیاسی کشورها و جامعه بین المللی به ویژه کشورها و سازمان‌های اعطاء کننده

کمک‌های فنی و اقدامات ظرفیت سازی را بدنبال خواهد داشت.

WCO با تصویب برنامه مرکاتور عملاً حمایت و پشتیبانی خود را از TFA اعلام داشته و کارگروهی را با نام اختصاری TFAWG در این خصوص تشکیل داده است. این برنامه ابتکار عملی استراتژیک جهت حمایت از تسهیل تجارت می‌باشد. WTO نیز WCO را شریک و همراه اصلی خود جهت اجرای TFA دانسته و در این ارتباط از فعالیت‌های آن به‌ویژه برنامه مرکاتور و کارگروه TFA حمایت کرده است.

بدیهی است از دیدگاه WCO تسهیل تجارت صرفاً به معنای روان سازی تجارت در مرزهای بین‌المللی نیست بلکه هدف از آن ارتقای مدیریت مرزی جهت تسهیل تجارت فانی است، زیرا تسهیل تجارت قانونی ضمن افزایش حجم تجارت باعث تعبیر مسیر حرکت تجارت غیررسمی به تجارت رسمی و افزایش تجارت رسمی نیز ارزش درآمدهای گمرکی را در پی دارد.

همکاری بین سازمان‌های مرزی، از دیگر اثرات مثبت تسهیل تجارت به شمار می‌آید. الزامات مربوط به تشکیل کمیته ملی تسهیل تجارت و ایجاد پنجره واحد از ملموس‌ترین اقدامات تسهیل تجاری می‌باشند.

پیش از این نیز WCO جهت تسهیل تجارت، بسته رقابت اقتصادی^۱ را در سال ۲۰۱۲ تدوین کرده که هسته مرکزی آن کنوانسیون تجارت‌دینظر شده کیوتو می‌باشد که همواره بر تعداد کشورهای عضو آن افزوده می‌شود. هرگاه که درخصوص موافقت نامه تسهیل تجارت سازمان جهانی تجارت بحث و گفتگو شود، لازم است که به برنامه مرکاتور سازمان جهانی گمرک^۲ نیز اشاره گردد.

این برنامه برای کمک به اعضای WCO جهت اجرای TFA و همچنین ارتقای ارتباطات سازمان‌های مسئول کنترل مرزی و ظرفیت سازی گمرکات در زمینه تسهیل تجارت از طریق ارائه کمک‌های فنی ویژه^۳، استفاده از شبکه‌ای از

1. Economic Competitiveness Package
2. Mercator Programme
3. Tailor-made Assistance

کارشناسان خبره گمرکی در سراسر جهان، کاربرد استانداردهای جهانی برای مدرنیزه کردن گمرکات و تأثیر آن بر تمامی ذینفعان می‌باشد. WCO با استفاده از برنامه مرکاتور به اجرای TFA کمک می‌نماید و در این راستا ارائه کمک‌های فنی خویش را به کشورهای متقاضی آغاز نموده است.

برنامه مرکاتور سازمان جهانی گمرک

گراردوس مرکاتور^۱ دانشمند و ریاضی دان معروف بلژیکی نقشه‌ها و ابزاری را پدید آورد که ملانان با استفاده از آنها می‌توانستند مسیرهای دریایی خود را بدرستی انتخاب و عملیات تجاری خود را به مقصد برسانند.

ابزار ابداعی مرکاتور ضمن تسهیل دریانوردی باعث تسهیل تجارت نیز شد و فهم بهتری را درخصوص شناخت دنیای پیرامون موجب گردید که نهایتاً افزایش تعاملات جهانی را بدنبال داشته است. بهمین دلیل WCO طرح خود جهت افزایش تعاملات و حجم تجارت جهانی را افزایش قدرت رقابت اقتصادی را برنامه مرکاتور نامیده و از این طریق کمک‌های خاص و ویژه‌ای را به اعضای خود به منظور اجرای اقدامات تسهیل تجاری ارائه می‌نماید. ضمناً، برنامه مرکاتور WCO از اقدامات کشورها جهت اجرای موازات نامه تسهیل تجارت WTO پشتیبانی می‌کند.

هدف برنامه مرکاتور WCO کمک به دولت‌ها جهت اجرای سریع TFA به صورت هماهنگ با استفاده از اسناد و ابزار WCO می‌باشد. بعنوان مثال کنوانسیون تجدید نظر شده کیوتو (RKC) درخصوص ساده سازی و یکسان سازی رویه‌های گمرکی دارای اقدامات تسهیل تجارت فراوانی است که می‌تواند مبنای عملیات نوین گمرکی قرار گیرد. این برنامه از تعامل و ارتباط کلیه نهادها و سازمان‌های مرتبط با کنترل‌های مرزی و زنجیره تأمین تجارت بین‌المللی جهت روان سازی تجارت کالاها در سطح جهانی اطمینان حاصل می‌کند. کارگروه تسهیل تجارت WCO حامی و ناظر اصلی برنامه مرکاتور بوده که تاکنون چهار

بار در مقر WCO در بروکسل تشکیل شده و علاوه بر اعضای WCO نمایندگان WTO و سازمان‌های بین‌المللی نیز در آن شرکت می‌کنند.

ابزار و اسناد مهم برنامه مرکاتور WCO

۱- کنوانسیون تجدیدنظر شده کیوتو (RKC)^۱

ساده سازی و هماهنگی رویه‌های گمرکی همواره یکی از موضوعات بسیار مهم سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با امر تجارت بین‌المللی بوده و تلاش می‌شده تا اصول ساده سازی رویه‌های گمرکی در قالب کنوانسیون‌ها یا مقررات موافقت‌نامه‌های بین‌المللی تدوین گردد. علیرغم اقدامات فراوان صورت گرفته تا دهه ۱۹۷۰ هیچ‌گونه سند جامعی درخصوص ساده سازی و هماهنگی رویه‌های گمرکی وجود نداشت. اینکه کمیته دائمی فنی شورای همکاری گمرکی به این نتیجه رسید که باید یک کنوانسیون بین‌المللی در این زمینه لازم می‌باشد.

در خلال اجلاس شورای همکاری گمرکی در شهر کیوتو کشور ژاپن در می ۱۹۷۳ کنوانسیون بین‌المللی ساده سازی و هماهنگی رویه‌های گمرکی به تصویب رسید که بعداً به کنوانسیون کیوتو معروف شد. کنوانسیون پیشگفت در زمان تصویب از دو قسمت بدنه و مقررات تشکیل شده بود که مقررات آن دارای ۳۱ ضمیمه و هر یک از آنها به یک رویه خاص گمرکی اختصاص داشت.

در دهه ۱۹۸۰ مشخص شد که با ماهیت غیرالزام آور و انحصاری‌های موجود در مقررات، کنوانسیون مزبور پاسخگویی نیازهای گمرک و جامعه تجاری نمی‌باشد. باتوجه به پیشرفت‌های سریع در فضای تجارت بین‌المللی در پی استفاده از فناوری اطلاعات در این دهه گمرکات مجبور شدند تا علاوه بر انجام وظایف اخذ درآمدهای گمرکی، حفاظت از جامعه و اجرای موافقت‌نامه‌های تجاری بین‌المللی به درخواست‌های جامعه بازرگانی واکنشی مناسب جهت ترخیص سریع کالاها نشان دهند.